

Møteinnkalling

Utvalg: **Dovrefjell nasjonalparkstyret**

Møtested: , Teams-møte

Dato: 11.01.2021

Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall fra de som har klarert tidspunktet må meldes snarest til
fmopcsb@statsforvalteren.no.

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Møtet er innkalt på kort varsel på avtalt tidspunkt for å behandle en hastesak.

Saksliste

Utvalgssaksnr	Innhold	Arkivsaksnr
ST 1/2021	Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden, valg av et medlem til å godkjenne protokollen	
ST 2/2021	Sak - Klage - Delvis avslag - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP - Dalsida / Jora / Fokstugu / Hjerkin LVO - snødekt mark - UK Royal Marines - Mountain Leader Training Course - Møre og Fjordane heimevernsdistrikt (HV-11)	2020/11407

ST 1/2020 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden, valg av et medlem til å godkjenne protokollen

Ut fra vedtektene for styret skal leder sammen med et medlem godkjenne protokollen. Videre skal fastsettes antall timer til forberedelse (ikke vedtak).

Forvalters innstilling

Møteinnkalling og sakliste ble godkjent.
Til å godkjenne protokollen ble valgt Sidsel Rykhus

ST 1/2021 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden, valg av et medlem til å godkjenne protokollen

Arkivsaksnummer: 2020/11407-11

Saksbehandler: Carl Severin Bjurstedt

Dato: 05.01.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyre	2/2021	11.01.2021

Klage på delvis avslag - Søknad om organisert ferdsel og motorisert ferdsel snødekt mark for UK Royal marines - søker HV-11 - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP, Dalsida og Jora LVO, Torbudalen BVO

Innstilling fra forvalter

Dovrefjell nasjonalparkstyre opprettholder sitt vedtak i sak 65/2020. Klagen er med dette ikke tatt til følge.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Klage - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP - Dalsida / Jora / Fokstugu / Hjerkin LVO - snødekt mark - UK Royal Marines - Mountain Leader Training Course - Møre og Fjordane heimevernsdistrikt (HV-11) – av 18.12.2020 mottatt her 22.12.
- 2 Særutskrift Sak 65/2020 - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP, Dalsida LVO, Jora LVO - organisert ferdsel - motorisert ferdsel snødekt mark - UKRM / HV-11

Øvrige dokumenter i saken framgår av vedlegg 2. De viktigste var vedlegg til saken ved forrige behandling og finnes [i innkallingen til forrige møte her ...](#)

Saksopplysninger

HV-11 klager på punktene 3-5 og 8 i nasjonalparkstyrets vedtak i sak 65/2020 7.12.2020. Dette gjelder søknad om følgende motorferdsel vinteren 2021, for understøttelse av personell på skimarsj:

3. To turer Gåsbue-fjellstyrehytta v/ Vangsvatnet i Dalsida LVO i perioden 15.-19.2. med inntil tre skutere per tur. Formål: Bemanne releposisjon.
4. Som 3. fra Aursjøhytta til hytte ved Langtjønn i Dalsida LVO.
5. To turer med to skutere per tur for å legge ut og ta inn depoter i fjella øst for Aursjøen (nasjonalparken) i perioden 7.-19.3.

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunndalsfjella
Naturresevatner	Flåman, Bjørndalen, Søndre Snøfjelltjønn, Mardalen
Landskapsvernområder	Hjerkin med biotopvern, Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkin, Knutshø, Åmotsdalen, Dalsida, Eikesdalsvatnet, Åmotan-Grøvdalen, Jora, Fokstugu
Biotopvernområder	Torbudalen, Sandgovbotn-Mardalsbotn

8. Eventuell bruk av nødvendig antall snøskutere / beltevogner for assistanse ved eventuelle problemer eller skader hos de som går skimarsj.

Nasjonalparkstyret har vurdert at antall deltakere og gruppestørrelse er under grensen for søknadspliktig organisert ferdsel i de verneområdene der dette kan krever tillatelse.

Klager påpeker at dette ikke er en ordinær øvelse, men et kursopplegg der fjellmarsjer under krevende vinterforhold for 15 kurselever som ferdes i mindre grupper, delvis om natten, er det som skal foregå. Klager mener dette må vurderes annerledes enn vanlige øvelser. HMS-hensyn tilser at det er muligheter for understøttelse ved å ha folk i noen fjellstyrehytter, disse skal også være bemannet for å fungere som mest mulig realistiske oppklaringsmål. Depoter er først og fremst for å legge ut ferske batterier til sambandsutstyr, igjen av HMS-hensyn for å sikre samband.

Klager ber om at UK Royal Marines *«blir vurdert på samme måte som andre søknadspliktige aktører i behandlingen av søknad om motorferdsel på snødekt mark»*. Videre at det er vanskelig å finne egnede øvingsområder og at omsøkte / påklagete motorferdsel primært er av HMS-hensyn. Klager viser videre til at det er *«omfattende motorferdsel»* i området og at det gis *«generell tillatelse»* til å kjøre skiløyper i Dalsida LVO.

Det vises til klagen (vedlegg 1) for utdyping.

Saken er beskrevet svært kortfattet her, øvrige opplysninger framgår av vedlegg 2 og i vedleggene til saken, det er også kort tid siden styret behandlet søknaden så forvalter mener at en kortfattet gjennomgang er tilstrekkelig.

Nasjonalparkstyret kan avvise klagen, hel eller delvis, eller ta klagen til følge. Om hele eller deler av klagen blir avist, skal den sendes videre til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Klagesaker skal behandles av styret.

Verneformål – forskrift

Se vedlegg 2.

Forvaltningsplan

Se vedlegg 2.

Naturmangfoldloven

Se vedlegg 2.

Presedens

Se vedlegg 2.

Vurdering

Klagen bringer ikke nye momenter, og påpeker ikke feil ved saksbehandlingen. Den er et ønske om at nasjonalparkstyret vurderer saken på en ny måte. Tre punkter i klagen skal kommenteres direkte:

- **Ønske om likebehandling:** Det har aldri vært gitt tillatelse til motorisert understøttelse for sivile grupper på tur. Det har vært noen få søknader ifm. filmopptak, men disse har enten blitt avslått, eller når imøtekommet (helikopterlandinger på fjelltopper, liten konflikt med villrein) i de aller fleste tilfelle blitt påklagd og omgjort av klageinstansen (tidligere departementet, senere år direktoratet).

- **Omfattende motorferdsel:** Dette blir et definisjonsspørsmål, men utover transport til buer inne i fjellet og noe oppsynsvirksomhet samt litt løypemerking/kjøring (neste punkt) og RKHKs kjentmannsturer som ikke skjer hvert år samt en årlig tur for snømåling (Statkraft), skal det ikke foregå lovlig motorferdsel i de områdene det er gitt avslag. Til buer inne i fjellet gis normalt inntil to turer per vinter, mange kjører ikke begge eller hvert år. Dette er buer som lå i området før vernet og tidligere ble betjent på samme vis.
- **Generell tillatelse til løypekjøring.** Forvaltningsplanen viser tre løyper i områdene søknaden gjelder. To løyper – Torløypa i /ved sørøstspissen av Dalsida LVO og Fjelløypa på Bjorli – begge sneier så vidt inn i verneområdet – er helsesongs skiløyper som prepareres.
Videre kvistes det fra parkeringa på Fjellveien over til Gåsbu og hjelpekorpsset som har tillatelse til dette har beredskapsskuter i hytta ved Vangsvatnet, men dette er kun tillatt i påska.

Saken har en sterk prinsipiell side som gjelder om Forsvaret skal ha større adgang til bruk av motoriserte hjelpemidler som understøttelse av personell på (ski-)marsj enn andre utøvere i verneområdene. Slik forvalter har oppfattet det er det på departementsnivå enighet om at verneområdene ikke skal være militære øvingsarenaer

Videre er det gitt tilsvarende avslag og kommet tilsvarende klage i Reinheimen.

Nasjonalparkstyret der skal også behandle saken nå. Det er derfor naturlig at saken får en endelig avklaring på høyere nivå.

Ut fra dette er det naturlig at styret opprettholder sitt vedtak, forvalter innstiller på dette.

FORSVARET
Heimevernet

1 av 3

Vår saksbehandler

Maj. Stig Hjellset, shjellset@mil.no
+47 71 22 41 32, 0550 4132
HV-11

Vår dato

2020-12-18

Vår referanse

2020/ /FORSVARET

Tidligere dato**Tidligere referanse****Til**

Miljøverndirektoratet

Kopi til

FM Møre og Romsdal
FM Innlandet
FM Trøndelag
HV-11 Internt

Klage på vedtak vedr søknad om motorferdsel på snødekt mark i Dovrefjell – Sunndalsfjella NP og nærliggende landskapsvernområder ifm UK Royal Marines sitt Mountain Leader Training Course (MLT) i perioden 12. januar til 22. mars 2021.

1 Bakgrunn

Viser til avslag (delvis) vedtak i Dovrefjell nasjonalparkstyre den 7.12 2020 på vår søknad på vegne av UK Royal Marines Mountain Leader Company om motorferdsel på snødekt mark i forbindelse med understøttelse av UK Royal Marines sitt Mountain Leader Course, sak 65/2020 med følgende referanse; 2020/11407-9 432.3.

Årets søknad var basert på erfaringer fra i fjor, samt tilbakemeldinger og dialog med både SNO og nasjonalparkforvaltere, og med det som bakteppe forsøkt endret med tanke på minst mulig påvirkning og forstyrrelser for villreinen og ift andre miljøvern hensyn i nasjonalparken og nærliggende landskapsvernområder. Derfor er søknaden også lik på de enkeltområder en fikk tillatelse på i fjor, og det oppfattes derfor noe underlig at den skutertransport i de traseer en fikk tillatelser på da ikke blir innvilget for neste års aktivitet.

Det er behørig nevnt i søknaden at hovedaktiviteten gjennomføres med ski eller truger, overnattinger i felt skjer ved bruk av telt eller snøhule og at dette dreier seg om et spesialkurs for 15 kurselever som opererer i mindre grupper av 5 mann. Dette er altså ikke en militær øvelse i ordinær forstand og behovet for motorisert ferdsel er kun tiltenkt for å ivareta kurselevenenes sikkerhet og evne til måloppnåelse av kursets hensikt og intensjon. De opererer aleine i små grupper basert på å kunne klare seg selv under ekstreme forhold. De er godt utstyrt, men har i utgangspunktet kun med seg det de kan bære eller dra med seg i pulk. For å kunne ivareta sikkerhetskravene til slik aktivitet i Forsvaret er det avgjørende å ha sambandskontakt med soldatene og muligheter for assistanse ved akutte hendelser. Dette er forsøkt ivaretatt ved understøttelsespunkter som releposisjoner fortrinnsvis lagt

Postadresse

Setnesmoen
6310 Veblungsnes

Besøksadresse

Setnesmoen
6310 Veblungsnes

Sivil telefon/telefaks

920 28 257 / 71 22 41 93

Militær telefon/telefaks

03003 / 0550 4193

Epost/ Internett

hv-11.ops@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg

0

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

utenfor verneområdene, men ikke gjennomførbart for alle deler av de ulike traseene. Etterforsyning av proviant og utstyr, spesielt batteri til radioene er planlagt ved utsetting av depoter under de ulike skimarsjene. I tillegg er det tatt ut enkelte oppklaringsmål (fjellstyrehytter) som er ønsket bemannet for å være et reelt øvingsmål, samt være en form for sikkerhetsbase ifm med eventuelle uønskede akutte hendelser.

2 Drøfting

Hovedhensikten med øvingsaktiviteten er å øve oppklaring og rekognosering gjennom ferdsel og overlevelse i høyfjellet med utfordrende og variert terreng og med skiftende føre og værforhold, samt forflytning og navigering over lengre distanser uten fast infrastruktur. Denne form for ekstrem øvingsaktivitet er ikke lett å finne egnede øvingsområder til, og en har derfor blitt nødt til å benytte fjellplataer som egner seg til dette formålet da britene ble nødt til å flytte sin aktivitet fra Porsangermoen til Sør-Norge.

For å redusere fotavtrykket ytterligere frafaller vi søknad om rekognosering i Jora og Hjerkin LVO, samt transport langs eller nedenfor Vålåsjøvegen (vedtak 1 og 2).

For vedtakene 3,4,5 og 8 opprettholder vi behovet for dette og ber om at disse endres og at UKRM blir vurdert på samme måte som andre søknadspliktige aktører i behandlingen av søknad om motorferdsel på snødekt mark.

Hensynet til soldatenes sikkerhet er det altoverskyggende hensynet i vår argumentasjon og det er derfor avgjørende at det er personell og materiell tilstede for evakuering i tilstrekkelig avstand fra marsjrutene for å kunne håndtere umiddelbare behov for assistanse. Det å scramble sivil redningstjeneste for dette formålet er etter vår mening unødig bruk av sivile ressurser. Det vil uansett bli britene selv som må stå for evakueringen hvis dette skal gå gjennom normal redningsprosedyre. Det er til opplysning opprettet direktekontakt med Luftambulansen på Dombås mtp assistanse ved fare for liv og helse.

Det fremheves nok en gang at tett dialog med SNO i forkant og underveis er verdsatt fra britenes side og de vil imøteset informasjon om reinens bevegelser og posisjoner såfremt denne kan fremskaffes og samtidig søke å omgå disse på best mulig måte. Det presiseres også at informasjon om gjeldene regler og retningslinjer for nasjonalparken og de aktuelle landskapsvernområdene blir grundig orientert om på forhånd av hver aktivitet, og at de traseer og med det omfang av aktivitet det søkes om etterleves fra de utøvende aktører.

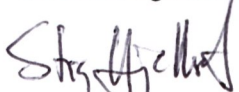
De få enkeltturene det her søkes om er etter vår mening vanskelig å forstå at skal kunne utgjøre den store forskjellen i den allerede utbredte snøskuterteraktiviteten som gjennomføres av andre aktører i de aktuelle områdene. Når det også gis generell tillatelse til å kjøre skiløyper i Dalsida LVO så virker det noe underlig at to enkeltturer til Vangsvatnet og Langtjønne skal avslås med den begrunnelsen som er gitt.

3 Konklusjon

At nasjonalparkstyret er skeptisk til utbredt militær øvingsvirksomhet i nasjonalparken og nærliggende landskapsvernområder er meget forståelig og heller ikke ønskelig fra forsvarer eller våre alliertes side. Dette dreier seg ikke om ordinær militær øvingsaktivitet, men om understøttelse av et spesialkurs for å ivareta Norges nasjonale interesser, vern av kritisk infrastruktur og gjensidig utveksling av erfaring og kompetanse gjennom forpliktelsene om å gi våre allierte øvingsarenaer som er reelle og formålstjenlige for å kunne yte den hjelp vi er avhengige av hvis våre verdier blir truet.

Vi ber derfor om at vedtakene det er gitt avslag på omgjøres med unntak av vedtak 1 og 2, slik at en dermed kan gjennomføre den planlagte aktiviteten uten at sikkerheten til de øvende soldatene skal svekkes vesentlig.

Med vennlig hilsen

Pv Ivar Hatlelid
Major
Stabssjef HV-11

Kontaktinfo HV-11

HV-11 OPS: Tel; 71 22 41 93,

e-post; hv-11.ops@mil.no

POC: Major Stig Hjellset

Tel; 71 22 41 32/474 83 672

E-post; shjellset@mil.no

Innmelding av eventuelle skadesaker
meldes til OPS HV-11.

Arkivsaksnummer: 2020/11407-6

Saksbehandler: Carl Severin Bjurstedt

Dato: 24.11.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyre	65/2020	07.12.2020

Søknad om organisert ferdsel og motorisert ferdsel snødekt mark for UK Royal marines - søker HV-11 - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP, Dalsida og Jora LVO, Torbudalen BVO

Innstilling fra forvalter

Dovrefjell nasjonalparkstyre viser til at motorisert ferdsel og annen ferdsel etter de traseer som er omsøkt vil kunne ha negative effekter for viktige verneverdier. Videre til at det prinsipielt ikke er ønskelig med militær øvingsvirksomhet i verneområdene og at slik styret oppfatter er det enighet mellom verne- og forsvarsmyndigheter på departementsnivå om dette.

Ut fra dette gjør styret følgende vedtak:

1. Søknad om rekognosering i Jora LVO og Hjerkin LVO m/ 3 snøskutere og BV avslås. Hjemmel er forskrift for Jora landskapsvernområde § 3 og Hjerkin landskapsvernområde med biotopvern § 9.
2. Søknad om transport fra Hjerkin til Grisungvatna langs eller nedenfor Vålåsjøvegen med inntil 3 snøskutere og evt. en BV avslås. Hjemmel er forskrift for Hjerkin landskapsvernområde med biotopvern § 9.
3. Søknad om transport fra Gåsbue til hytte ved Vangsvatnet 2 x tur/ retur med inntil 3 snøskutere avslås. Hjemmel er forskrift for Dalsida landskapsvernområde § 3.
4. Søknad om transport fra Aursjøhytta til hytte ved Langtjønne 2 x tur/ retur med inntil 3 snøskutere avslås. Hjemmel er § 3 i forskrift for Dalsida landskapsvernområde og § 3 i forskrift for Torbudalen biotopvernområde.
5. Søknad om transport x 2 fra Aursjøhytta og tilbake med inntil 2 snøskutere for utsetting og henting av depot 1-3 vest for Aursjøen avslås med hjemmel i forskrift for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark § 3.
6. Det gis tillatelse til transport x 2 (tur/ retur) langs vei til Osbu kraftverk med inntil tre snøskutere og to beltevogner, med hjemmel i § 3 i forskrift for Torbudalen biotopvernområde.
7. Nasjonalparkstyret vurderer at fjellmarsj for 3 grupper på 5 personer ikke omfattes av bestemmelsene om organisert ferdsel i forskriftene for Dovrefjell nasjonalpark § 7 of forskrift for Hjerkin landskapsvernområde md biotopvern § 7.

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunndalsfjella
Naturresevatner	Flåman, Bjørndalen, Søndre Snøfjelltjønn, Mardalen
Landskapsvernområder	Hjerkin med biotopvern, Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkin, Knutshø, Åmotsdalen, Dalsida, Eikesdalsvatnet, Åmotan-Grøvdalen, Jora, Fokstugu
Biotopvernområder	Torbudalen, Sandgovbotn-Mardalsbotn

8. Nasjonalparkstyret gir ikke tillatelse til assistanse med motorkjøretøy i verneområdene av personell på skimarsj. I nødstilfelle skal søker be om assistanse via ordinære sivile kanaler, det vil si politiets operasjonssentral. Hjemler her blir som i punktene 1 til 5 foran.

Dovrefjell nasjonalparkstyre vil til slutt henstille om at militærøvelser legges til områder der man ikke kommer i konflikt med verneområder og andre miljøvern hensyn.

Saksprotokoll i Dovrefjell nasjonalparkstyre - 07.12.2020

Behandling i møtet

Ingen merknader.

Vedtak

Som innstillingen,

- enstemmig. **Dokumenter i saken**

Vedlegg:

- 1 Søknad - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP - Dalsida / Jora / Fokstugu / Hjerkin LVO - snødekt mark - UK Royal Marines - Mountain Leader Training Course - Møre og Fjordane heimevernsdistrikt (HV-11)
- 2 EX LONG HAUL 21 - beskrivelse av øvelsen
- 3 EX NORGE FINALE 21 – beskrivelse av øvelsen
- 4 Særutskrift villreinmemnda sak 27-2020 Søknad om motorferdsel på snødekt mark HV011 vinter 2021
- 5 Innspill - ny øvelse i verneområdene med Royal Marines - Dovre fjellstyre
- 6 Uttalelse - Snøhetta villreinområde - militærøvelse - UK Royal Marines - Mountain Leader Training Course
- 7 Innspill fra Lesja fjellstyre (via SNO, fra årsmeldinga til fjellstyret)

Andre dokumenter i saken

8. Naturmangfoldloven – NML, [kap. II om bærekraft ...](#) og [V områdevern ...](#)
9. Forskrift for [Dovrefjell-Sunndalsfjella NP...](#)
10. Forskrift for [Hjerkin LVO med BV ...](#)
11. Forskrift for [Torbudalen BVO ...](#)
12. Forskrift for [Jora LVO...](#)
13. Forskrift for [Dalsida LVO...](#)
14. Forskrift for [Fokstugu LVO...](#)
15. [Forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell...](#)
16. [Utkast til forvaltningsplan...](#) nye verneområder i tidligere Hjerkin skytefelt
17. [Kgl.res. 20.4.2018...](#) om utvidelse av Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark m.m.
18. Rundskriv om [forvaltning av verneområder...](#)
19. [Delegeringsreglement for Dovrefjell nasjonalparkstyre...](#)
20. [Horisont Snøhetta, hovedrapporten...](#)
21. Artskart.no, Naturbase, Miljødirektoratets base over sensitive arter.
22. [Definisjon av forsvarrets operative virksomhet ...](#)
23. [Tillatelser gitt til øvelsene i 2020 ...](#)

Saksopplysninger

På vegne av United Kingdom Royal Marines (UKRM) søker Møre og Fjordane heimevernsdistrikt (HV-11) som vertsavdeling om aktiviteter som del av Mountain Leader

Training (MLT) i perioden 12. januar til 22. mars 2021. I tillegg søker de om aktiviteter i Reinheimen og Dovre nasjonalparker. For ytterligere detaljer se vedleggene 1 – 3.

Øvingsaktiviteten har som mål å øve på ferdsel og overlevelse i høyfjellet med varierende terreng og med skiftende føre og værforhold, samt forflytning og navigering over lengre distanser uten fast infrastruktur. Søker mener seg nødt til å benytte fjellplatåer som egner seg til dette formålet. Britene ønsker derfor å benytte områdene Bjorli / Lesja / Dovre / Sunndal og Oppdal til å dekke disse øvingsmålene.

Øvingsopplegg som berører verneområdene

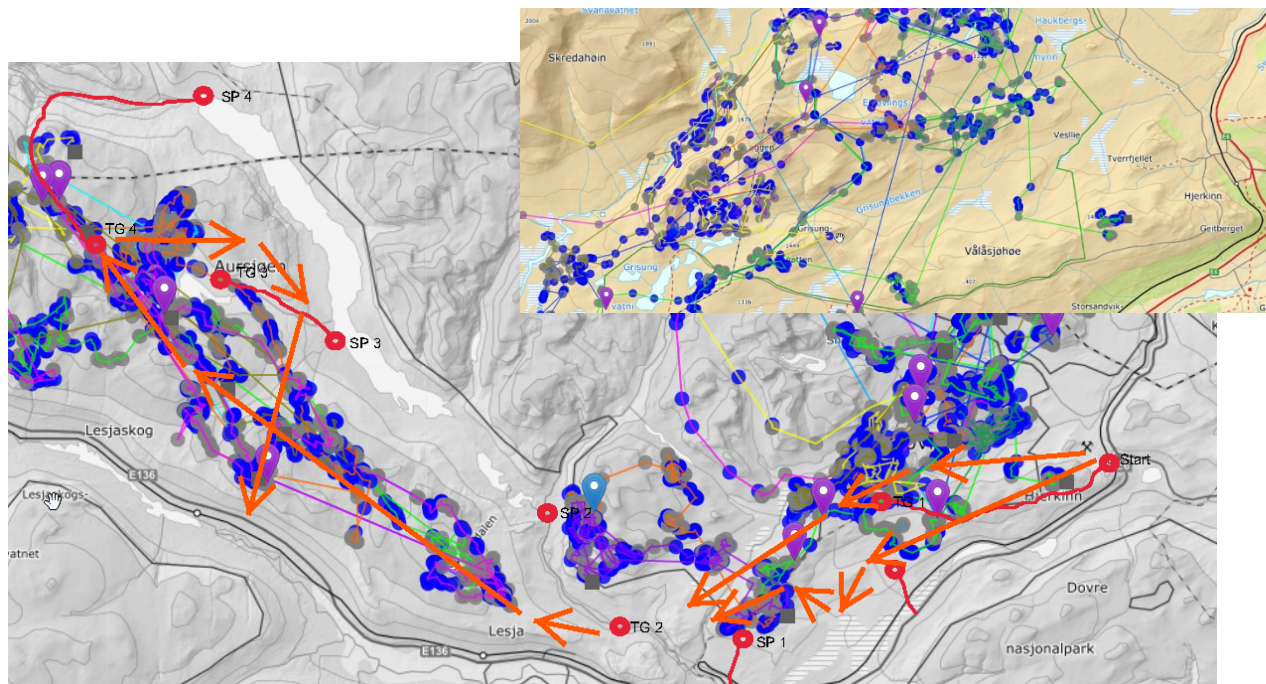
Det deltar 60 personell i øvelsene, 15 er soldater som trener, øvrige støttepersonell. De to øvingsselementene der det inngår aktiviteter som enten er søknadspliktige, eller må vurderes i forhold til søknadsplikt, er

1) Exercise Long Haul - skimarsj fra Hjerkinntil Lesjaskog i perioden 15-19 februar
der følgende elementer inngår – *(mulig / delvis) søknadspliktige elementer i kursiv:*

- a. *Rekognosering inntil 2 dager av snøforhold og skredfare for ivaretagelse av sikkerhetskrav i Jora og Hjerkinntil LVO med inntil 3 snøskutere fra Nysætre og Grønsætrin i forkant av øvelsen.*
I Jora LVO oppfattes at det søkes om å kjøre Svartdalsætrin – Reindøl og i Hjerkinntil LVO etter Vålåsjøhøvegen, dette ut fra tilsendt kart.
- b. *Skimarsj med 3 grupper à 5 soldater fra Hjerkinntil Lesjaskog 15-19 februar.* I nasjonalparken og Hjerkinntil LVO med beltevogner, må vurderes om det er søknadspliktig organisert ferdsel og hvis ja om det skal tillates.
- c. Understøttelse av skimarsj for ivaretagelse av sikkerhet under aktiviteten med inntil tre snøskutere og to beltevogner som vil forflytte seg fortrinnsvis langs snødekt vei mellom følgende stasjonere oppmarsjområder, Grønsætrin, Filling, Gåsbue og Aursjøhytta. Dette kan foregå utenfor verneområder.
- d. *Transport fra Hjerkinntil Grisungvatna (Target 1 og Releposisjon) langs eller nedenfor Vålåsjøvegen med inntil 3 snøskutere og evt. en beltevogn.*
- e. Transport fra E6 til Nysætre (understøttelse) med inntil 3 snøskutere.
I Fokstugu LVO som ikke har bestemmelser om motorisert ferdsel.
- f. Transport fra E6 til Grønsætrin (understøttelse) med inntil 3 snøskutere. Utenfor verneområder.
- g. *Transport fra Gåsbue til hytte ved Vangsvatnet (Target 3 og releposisjon) 2 x tur/ retur for bemanning av releposisjon med inntil 3 snøskutere.*
- h. *Transport fra Aursjøhytta til hytte ved Langtjønne (Target 4) 2 x tur/ retur for bemanning av Target 4 med inntil 3 snøskutere.*

Områdene er viktige for villrein på denne tiden av året. På kartet på neste side er det skisserte øvingsopplegget for Long Haul tegnet over på kart med villreinobservasjoner i aktuell periode (10-25.2.) i de årene det har vært satelittmerkede simler i Snøhetta.

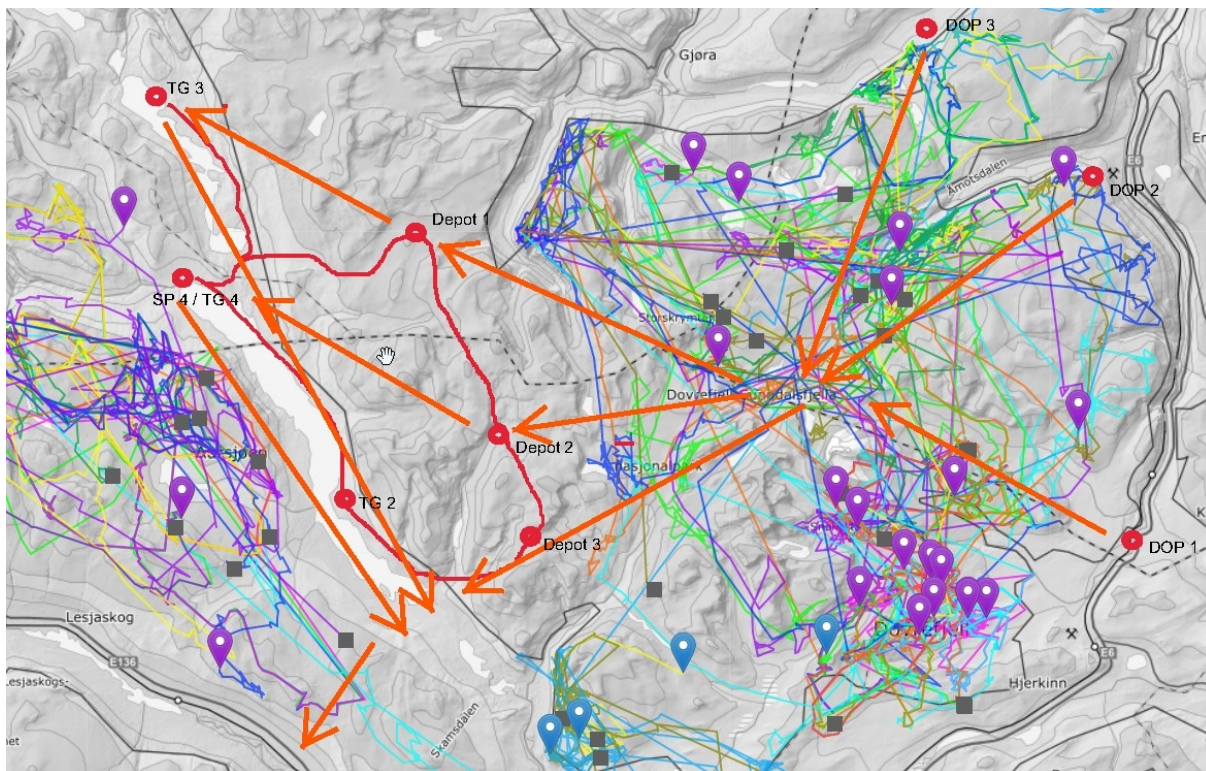
Som kartet over viser, vil både marsjruter, mål/støttepunkter og motorferdsel berøre områder som er mye brukt av villrein til vinterbeite i den aktuelle perioden. Det er ikke observasjoner av sensitive arter knyttet til øvelsestraseene som vil kunne bli vesentlig forstyret. Kun en observasjon i mulig hekkehabitat ved TG 3 observert en gang i 1998.

Kart som viser skissert øvelsesopplegg for **Long Haul** og satellittposisjoner for villrein (simler) i aktuell periode. Orange piler viser omtrentlige marsruter. røde ringer støttepunkter / mål (se forklaring i vedlegg 2) Rød strek – motorferdsel i verneområder. Utsnitt Hjerkinns-Grisungvatna.

2) Norge finale - skimarsj fra Dovre til Hjerkinns og videre over Dovrefjell Øst, via Aursjødammen og til Lordalen i perioden 7-16 mars

- a) Understøttelse av skimarsj for ivaretagelse av sikkerhet under aktiviteten 7-16 mars med inntil 3 snøskutere og to beltevogner fra følgende stasjonere oppmarsjområder (Hjerkinns, Gåsbu og Aursjøhytta)
 - i. Under skimarsjen vil det bli fremført støttepersonell som delvis og tidvis vil bemanne Target 2,3,4,5 og 6 ved henholdsvis Grøvsætri, Osbu kraftverk, Aursjøhytta, Gåsbu og Filling. Fremføringen vil bli gjennomført med snøskutere og inntil to beltevogner i traseer utenfor søknadsplikt. Disse stedene vil være rekognoserings- og oppklaringsmål for gruppene som kommer på ski fra Dovreplataet. Selve understøttelsen vil ha permanent base ved Statkraft sin hytte ved Aursjødammen og tidvis på en privat hytte ved Gåsbe.
- b) [Ikke våre områder: Skimarsj med tre grupper a 5 soldater med start fase 1 fra Bergsgrende i Dovre kommune over Dovre nasjonalpark og med endepunkt ved Rydningsøyi ved Hjerkinns.]
- c) Fase 2 starter fra tre ulike startposisjoner, henholdsvis Kongsvoll, Sæterfjellet og Dindalshytta. Derfra tar de seg over Dovrefjellplataet mot Gåsbe og Aursjøhytta for deretter å bevege seg sør-østover mot Lordalen der øvelsen avsluttes. Fortsatt tre grupper à fem. Slik vi har fått oppgitt, skal de gå om natten (med lysforsterkningsutstyr) og ligge i skjul når det er lyst.
- d) Skutertransport x 2 fra Aursjøhytta og tilbake med inntil 2 snøskutere for utsetting og henting av depot (1-3) som vil være etterforsyninger for gruppene som går på ski. Dette er mer eller mindre samme trase som det ble gitt tillatelse til for fjorårets øvelse. (Runden øst for Aursjøen på kartet nedenfor)
- e) Transport x 2 (tur/ retur) langs vei til Osbu kraftverk med inntil tre snøskutere og to beltevogner for å bemanne Target 3.

Kart som viser skissert øvelsesopplegg for **Norge Finale** og satellittposisjoner for villrein(simler) i aktuell periode. Orange piler viser omtrentlige marsjruter. røde ringer støttepunkter / mål (se forklaring i vedlegg 3) Rød strek – motorferdsel i verneområder (På/langs Aursjøen er utenfor).

Kartet viser at spesielt første del av skimarsjen vil gå gjennom områder sentrale for villrein på denne tida. Det er kun simler som er posisjonert. Lesja fjellstyre opplyser at områdene øst for Aursjøen er viktige bukkeområder om vinteren. Sannsynlige traseer passerer en del hekkeplasser for sårbare arter og fjellrevhi. På denne tiden begynner mange rovfugler å etablere seg på hekkeplassene.

Søker avslutter med at «*aktørene som skal oppholde seg i området som følge av beskrevet øvingsaktivitet, er profesjonelle soldater med gode fysiske forutsetninger, gode kvalifikasjoner innen vintertjeneste og ferdsel i skredutsatt terreng, samtidig som de er innforstått med de retningslinjer og krav som legges til grunn for denne type aktivitet i de berørte områder.*

Det presiseres i tillegg at alt militært personell i forkant av hver aktivitet vil bli grundig informert om områdets sårbarhet, samt pålagt å ta særlig hensyn til villreinens bevegelser og atferdsmønster ved å utføre aktsomhet og forsiktighet for i minst mulig grad å forstyrre villreinens forflytning i nasjonalparken og tilstøtende landskapsvernområder. Soldatene vil forflytte seg om natten og ligge i ro på dagen. Det presiseres også at de tar med seg alt, og ikke etterlater seg annet enn sine egne skispor i Nasjonalparken og tilstøtende verneområder.»

Høringsuttalelser

Det er kommet uttalelser fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd, Dovre fjellstyre og fra Snøhetta villreinutvalg. I tillegg har SNO overbragt rapport/synspunkter fra Lesja fjellstyre.

Samtlige er skeptiske til tiltaket i forhold til villreinen i en sårbar tid av året.

Snøhetta og Knutshø villreinnemnd (vedlegg 4) påpeker Norges særlige ansvar for vill fjellrein og på at det er stor belastning av menneskelige forstyrrelser i Snøhetta. Dette påvirker trolig reinens beitebruk negativt med dokumentert dårlig kondisjon hos dyra. En bør derfor være restriktiv til aktiviteter som kan gi ytterligere negativ belastning inne i villreinområdet og nemnda sier i sitt vedtak:

«Nemnda vurderer at de skisserte tiltakene med militær øvingsaktivitet vil kunne være negativt for villreinen i Snøhetta. Villreinnemnda vil derfor frarå at den militære øvingsaktiviteten legges til Snøhetta villreinområde.»

Dovre fjellstyre (vedlegg 5) er opptatt av det settes vilkår slik at skimarsj og motorferdsel legges opp med hensyn til hvor villreinen står når øvelsen foregår. Videre at Forsvaret sørger for opplæring av personellet om oppførsel når det er villrein i nærheten.

Snøhetta villreinutvalg (vedlegg 6) sier i sitt vedtak:

«Villreinen i Snøhetta er allerede presset, og utnytter ikke villreinarealet optimalt. Villreinutvalget mener at en militærøvelse innenfor villreinområdet må unngås. Reinen i Snøhetta er allerede presset og økt forstyrrelser vil være med å forverre kondisjonen på dyrene. Vinteren er en kritisk tid for reinen og alle unødig forstyrrelser må unngås.

Villreinutvalget mener at nasjonalparkstyret ikke kan godkjenne øvelser i vårt villreinområde, med hensyn til villrein og verneformålet.

Villreinutvalget mener at nasjonalparkstyre må avslå søknaden, og be forsvaret (HV-11) finne andre fjellområder i Norge, uten villrein, å trene i.»

Lesja fjellstyre (vedlegg 7) klager over for dårlig varsling til oppsynet og opplyser at deltakere i øvelsen i fjor ble påtruffet på snøskutere andre steder enn der de hadde dispensasjon til å kjøre. Det var en del spor etter aktivitet utenfor verneområdene og mindre inne i dem.

Oppsynet i Lesja har etter fjorårets øvelse overfor forvalter påpekt at fjellene øst for Aursjømagasinet er bukkeområde om vinteren og at den rekognoseringsrunden med snøskuter det ble gitt tillatelse til der ikke var heldig. Tiltakshaver rapporterte at det ikke ble registrert hverken dyr eller spor etter dyr på denne turen.

Fjorårets øvelse

HV-011 søkte i fjor om et relativt omfattende øvingsopplegg med mye motorferdsel i verneområdene – både her og Reinheimen. Blant annet rekognosering i omfattende omfang med snøskuter i sentrale deler av nasjonalparken og Dalsida LVO, begrunnet med personellsikkerhet og HMS-krav. Etter flere runder med søknader, avslag, møter, klager, trekking av klager og reviderte tillatelser fikk HV-11 til slutt tillatelse til

- En tur Fjellveien-Gåsbue og retur med to skutere.
- En rekognoseringstur øst for Aursjøen (omtrent den de søker om i år), to skutere.
- Kjøring inn til Reindølsetrin (Jora LVO) med inntil 3 skutere og 3 BV (støttepunkt).
- Rekognosering med motorkjøretøy og organisert ferdsel Hjerkinns – Grisungen, langs eller nedenfor Vålåsjøhøvegen (Hjerkinns LVO m/ BV) – videre i Fokstugu LVO og utenfor VO der tillatelse ikke kreves.
- Kjøring på land langs Aursjøen til Aursjødammen i Torbudalen LVO om utrygg is, samt etter Aursjøvegen (skuterløype) til Osbu og retur.
- Fjellmarsj 3 grupper med 5 mann i hver ble vurdert å ligge under terskelen for organisert ferdsel som trenger tillatelse i nasjonalparken / Hjerkinns LVO m/ BV, og kan således gjennomføres uten tillatelse.

For detaljer, se dokument 22.

Det var flere uregelmessigheter med motorisert ferdsel utover det tillatte under øvelsen, bl.a. ble det kjørt inn til Vangsvatnet (der de søker i år), ved Renndøl og ved Grøndøl (Jora LVO og nasjonalparken). Noen av disse forhold ble anmeldt av SNO. SNO vil orientere nærmere om erfaringene fra i fjor i møtet. En ekstra utfordring var at når vi tok dette opp med HV-11 henviste de til UKRM og at de kun formidlet søknaden.

I møtene i fjor ble det sagt at behovet for rekognosering var et engangsbehov.

Kontakt med Fylkesmannen og Klima- og miljødepartementet

Det var kontakt med Klima- og miljødepartementet og Fylkesmannen i forbindelse med fjorårets søknad, bl.a. fordi søker i utgangspunktet mente at dette kom inn under «operativ virksomhet» dette som følge av endringer i forsvarets interne definisjoner som i forbindelse med Trident Juncture i 2017 og ved noen tidligere anledninger førte til uenighet og misforståelser mellom Forsvaret og vernemyndighetene. Dette førte til at de to berørte departementer presiserte dette på nytt med uendret betydning – se dokument 22.

Videre kom fram at det på overordnet nivå også i Forsvaret er holdningen at øvelser ikke bør holdes i verneområder og at dette må kommuniseres ved å avslå søknader om slike øvinger om denne kunnskapen ikke har nådd lavere nivåer.

Delegering

Saken er prinsipiell og bør derfor behandles av styret. Søknad i fjor ble behandlet delegert på grunn av at søknaden kom seint og det var mye frem og tilbake før endelig søknad var på plass kort tid før øvelsen skulle starte. Vi involverte derfor ikke styret i fjor.

Vi har seinere drøftet dette med forvalterne i øvrige berørte områder, Fylkesmannen har i tillegg tatt kontakt om saken og ber oss se prinsipielt på den, dette tilsier også styrebehandling.

Verneformål – forskrift

Formålet med **Dovrefjell – Sunndalsfjella nasjonalpark** er blant annet å ta vare på et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne og representative økosystemer og landskap og som er uten tyngre naturinngrep. Videre har formålsparagrafen i verneforskriftens § 1 en punktvis (a – h) oppramsing av verneverdier som skal tas vare på, herunder intakt høyfjellsøkosystem, biologisk mangfold med bl.a. villrein, kulturminner, urørthet, mulighet for uforstyrret enkelt friluftsliv mv.

Formålet med **Hjerkinns landskapsvernområde** med biotopvern er å ta vare på et særegent og identitetsskapende natur- og kulturlandskap med landskapspregende kulturminner av økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi og en viktig del av leveområdet til villreinen i Snøhetta villreinområde, særlig viktige trekkorridorer og vandringsrom for villreintrekket rundt Snøhetta. Videre, natur, landskap, kulturminner og gi mulighet for uforstyrret enkelt friluftsliv mv.

Formålet med **Dalsida landskapsvernområde** er å ta vare på et egenartet og vakkert naturlandskap med kulturminner etter fangst og beitebruk, leveområde til villreinen i Snøhettaområdet samt geologiske forekomster og landskapsformer.

Formålet med **Jora landskapsvernområde** å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, med verdifullt setermiljø, vegetasjon, kulturminner og trekkområder for villreinen, geologiske forekomster og landskapsformer.

Formålet med **Torbudalen biotopvernområde** er å sikre viktige trekkområder og binde sammen beite- og kalvingsområdene for villreinen i snøhettastammen.

I alle verneområdene som berøres av øvelsen er motorisert ferdsel forbudt. Det er unntak for en del offentlige formål, bl.a. «*militær operativ virksomhet*» (jf. § 9 2. ledd a) i nasjonalparken og Hjerkinns BVO, § 3 5.2 i Dalsida, § 3 5.3. i Jora og § 3 3.2 i Torbudalen. Dette omfatter ikke slike øvelser som omsøkt, jf. dokument 22. Nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til øvelseskjøring for tillatte offentlige forhold bl.a. «*militær operativ virksomhet*» på vinterføre.

I nasjonalparken og Hjerkinns LVO m/ BV er det søknadsplikt for organisert ferdsel, jf. § 7 i begge forskrifter.

Forvaltningsplan

Da denne ble skrevet, var ikke militære øvelser i verneområdene våre aktuelt, Forsvaret hadde ingen innspill om behov for dette og planen har derfor hverken drøftet dette eller har retningslinjer for dette.

Et unntak er at det er beskrevet at Forsvaret vil kunne få dispensasjon i forbindelse med øving i forsvar av et konkret forsvarsanlegg i verneområdene – dette har ikke vært aktuelt til nå. Etter siste revisjon av definisjonen av «operativ virksomhet» faller dette i tillegg innenfor definisjonen og dermed utenfor søknadsplikt, men bør jo fortsatt skje i forståelse med nasjonalparkstyret med størst mulig hensyn til verneverdiene.

Organisert ferdsel defineres slik: «*Ferdsel der person, lag, firma eller lignende planlegger, koordinerer eller arrangerer turen og det er snakk om virksomhet med grupper av deltakere, (...)»* - videre en del andre aktiviteter som omfattes.

Naturmangfoldloven

Alle offentlige beslutninger skal vurderes opp mot de miljørettslige reglene i lovens § 8 – 12, jf. § 7.

Tiltakene det søkes om kan behandles etter verneforskriftene så behandling etter § 48 er ikke aktuell.

Presedens

Søker fikk som sagt tillatelse i fjor, delegert. Forvalter vurderte da at 4-5 grupper med inntil 5 personer ikke kom inn under organisert ferdsel, mens marsj i større forband gjør det.

Diskusjonen i etter øvelsen i fjor, referert foran, gjør at det ikke er opplagt dette skal få gi presedens for seinere behandlinger.

Vurdering

Som vist i **Saksopplysninger** går store deler av øvingsopplegget i områder villreinen bruker intensivt på aktuelle tidspunkt. Muligheten for at omsøkt aktivitet kan forstyrre rein er derfor stor for de fleste aktivitetene. Dette er også villreininteresserte opptatt av – nemnda frarår at aktivitetene legges i villreinområdet, utvalget ber om at nasjonalparkstyret må avslå søknaden. Fjellstyrene er mer tilbakeholdende i sine uttalelser, men peker på avbøtende tiltak. Både ut fra egen og de villreinfaglige interessenes vurdering er det åpenbart at sjansen for uheldig effekt på villrein er til stede. Reinen beveger seg raskt over store avstander og det er ikke mulig å forutsi hvor den er i forhold til øvingsaktivitetene. Villreinen er et hovedformål med vernet. Aktiviteten vil berøre flere av de sentrale fokusområdene i Horisont Snøhetta (dokument 20) der aktivitet og inngrep bør begrenses.

I drøftinger med forvalterne har Forsvaret pekt på at det gis tillatelse til annen motorferdsel i verneområdene og at de bør likebehandles med denne. Forvalter vil peke på at den motorferdsel som foregår i dag dreier seg om transport av varer til infrastruktur etablert før vernet (hytter / buer, noen turisthytter) eller nødvendig aktivitet for virksomhet etablert før vernet (snømålinger for kraftverk). Videre i svært begrenset omfang service av infrastruktur (tele, kraft) inne i områdene, i hovedsak i ytterkantene samt kjentmannsturer for redningstjenesten i begrenset omfang (ikke årlig). Så kommer oppsyn og i begrenset grad forskning, dette er koordinert. Alt dette er aktivitet som er knyttet til områdene og ikke kan flyttes.

Forsvaret kommer med ny aktivitet og begrunner med at våre områder er velegnet grunnet nærhet til Setnesmoen der UKRM er forlagt. Forvalter er klar over at store deler av fjell-Norge er vernet og/eller har villrein (eller tamrein), men det er fortsatt tilgjengelige områder, og om nærhet til slike områder er vesentlig, bør også de styrker som skal ha opplæring forlegges i rimelig nærhet av disse områdene.

Forvalter viser videre til at det aldri har blitt og neppe vil bli gitt tillatelse til motorisert ferdsel som støtte / sikring for sivile skimarsjer. Det er her i tilfelle søker som ønsker en positiv ulikebehandling. En er klar over at HMS-krav gjør motorferdsel ønskelig og for norske øvelser er det et krav med medfølgende motorkjøretøy som sikring i felt ifølge HMS-håndboka til Forsvaret. Etter forvalters mening utelukker dette militær øvingsaktivitet i verneområder med forbud mot motorisert ferdsel.

Tiltakene vil kunne ha negative effekter på viktige verneverdier og bør derfor avslås.

Tiltaket må videre vurderes opp mot naturmangfoldlovens §§ 8-12 jf. § 7.

Kunnskapsgrunnlaget jf. § 8 er relativt godt. Føre-var-prinsippet (§ 9) er da lite relevant. Ut fra en økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10) gir tiltaket en presedens for både våre og andre verneområder som tilsier at det ikke er ønskelig, i og med mulig negative effekter for villreinen. En kan se mulighet for at en ved å tillate denne forholdsvis beskjedne øvelsen kan komme til å få press for flere tilsvarende øvelser i framtiden.

§ 11 om kostnader ved miljøforringelse og § 12 om miljøforsvarlige teknikker er mindre relevante her, ikke relevante om søknad avslås.

Forvalter viser også til nedleggelsen av Hjerkinns skytefelt der samfunnet har brukt ca. 580 mill. kr til naturrestaurering og til at dette skytefeltet er erstattet med regionfelt Østlandet. En skulle tro at øvingsvirksomhet må kunne legges til det nye skytefeltet og omkringliggende områder. Her er hverken villrein, tamrein eller verneområder mellom skytefeltet og svenskegrensen, selv om det ikke er så store områder med snaufjell. Også mellom Valdres og Hemsedal er det et stort fjellområde der man ikke kommer i konflikt med vinterbeite for vill og tam rein eller verneområder. Det kan ikke være forlegningssted for gjestende tropper som skal styre Forsvarets øvelser inn i verneområder.

En vurdering av tiltaket i forhold til overnevnte vurderinger tilsier at det ikke bør gis tillatelse til de aktiviteter som krever tillatelse.

Dette vil si til motorisert ferdsel i verneområdene. Som kartene foran viser, kommer disse i stor konflikt med villreinsens bruk, med mulig unntak for runden øst for Aursjøen, men der oppgir lokalt oppsyn at det er konflikt med bukkeflokkene. Sammen med at det oppfattes å være en omforent holdning på departementsnivå at det ikke skal arrangeres øvelser i verneområdene, gjør dette at søknadene om motorisert ferdsel bør avslås.

Det kan gjøres unntak for strekningen Aursjødammen – Osbu, der det uansett er en del skutertrafikk bl.a. i vinterferien. Øvrige omsøkte ruter i verneområdene er ikke traseer som er vanlig brukt.

Det framgår at søker vil ha skutere og BV'er i beredskap utenfor verneområdet for å kunne rykke ut ved behov for hjelp. I slike tilfeller bør det henvises til den ordinære redningstjenesten, dvs. at man varsler via politiets operasjonssentral og de leder en eventuell redningsaksjon. Den lokale redningstjenesten er trent for og kjent i områdene og vil kunne gjennomføre redning på betryggende vis. Politiet vil eventuelt kunne rekvirere Forsvarets kjøretøy og personell.

Skimarsj i tre grupper med fem personer vurderes å ikke omfattes av regelen om organisert ferdsel, slik forvalter vurderte i fjor. Dette kan altså gjennomføres uten tillatelse.

Tilsvarende vurdering er gjort av forvalter for Rondane-Dovre for den del av øvelsen som går i Dovre nasjonalpark. (Ikke behandlet av nasjonalparkstyret der i skrivende stund). Imidlertid vil det være ønskelig at dette ikke foregår i de sentrale villreinområdene, og styret kan oppfordre til dette

Innstilling gis i tråd med vurderingen.

Rett utskrift
Hjerkinns, 22. desember 2020

Carl S. Bjurstedt
nasjonalparkforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur